

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 489. Ex qua culpa detur obligatio reparandi damnum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

in cubiculo clauso, sed non exploratur, an fera sit obducta, Wiestn. *h. t. n. 23.* cum Molin. *l. c. n. 4.* Haunold. *de f. & f. tom. 1. tr. 2. n. 185.* casu fortuito damnum datur, quando res perit aut deterioratur eventu omnino insperato & qui nullo humano consilio vel diligentia evitari potuit. *l. non utriusque. §. 7. ff. de Administrat. rer. ad civitat. v. g. si pereat naufragio vel fulmine de cælo lapsa.* Mol. *l. c. n. 3.*

Quæst. 487. A quibus, & in quibus rebus hoc damnium detur?

1. Resp. ad primum: nihil interest, cujus conditionis, sexus, qualitatis aut status sint inferentes illud, modò usu rationis non destituantur, ut sunt furiosi, infantes, infantia proximi. *l. 5. §. 2. ff. h. t. item dormientes, & hinc lege Aquiliâ vindicari nequeunt. l. 1. §. 3. ff. de A. & A. P. secus est de etiam plenissimè ebriis.* Carpz. *pr. crim. p. 3. 9. 45. n. 39.* Arg. *l. 6. §. 7. ff. de re milit. proinde etiam servus tenetur ex hoc delicto. l. 14. ff. de O. U. A. quamvis is, quamdiu est in servitute, non conveniatur, sed eius dominus actione noxali (quæ est actio personalis ex privatis servorum delictis adversus dominos illorum competens, de quo vide Lauterb. *ad ff. l. 9. tit. 4. §. 2.*) conveniatur tamen manumissus, si ante manumissionem actori satisfactum non sit. *cit. l. 14.* tenentur etiam fœminæ ex hoc delicto. *l. 9. ff. h. t. aded ut etiam earum maritus ex hoc capite agere possit. l. 27. §. 30. & l. penult. ff. h. t. neque excipiuntur ipsi Magistratus. l. 29. §. 7. ff. h. t.**

2. Resp. ad secundum: committitur in rebus, quæ læduntur, vel quarum corruptione & deterioratione alterius patrimonium diminuitur. *§. 13. Inst. l. 27. §. 5. ff. h. t. regulariter objectum illius damni sunt res alienæ. l. 2. ff. h. t. non enim in rebus propriis dominus dare damnium, & se ipsum convenire potest regulariter, potest tamen in re propria damnium dare, & hac actione teneri & conveniri, ratione nimirum juris, quod tertius quis in re illa habet, v. g. usufructuarius in re fructuaria proprietarii. *l. 11. §. fin. l. 12. ff. h. t. vel in re domini oppignorata creditoris. l. 17. 19. 20. ff. eod. circa quæ notandum quoque, quòd quandoque subjectum patiens damnium, & objectum, in quo patitur damnium, regulariter distinguantur, v. g. si servus vulneratus sit, dominus servus est subjectum, quod patitur damnium, servus vero est res seu objectum, in quo dominus patitur damnium, è contra quandoque subjectum & objectum coincidunt, v. g. si homo liber vulneratus sit, ratione expensarum & operarum, quæ propter ejus invulnerationem amittuntur. *l. 12. ff. h. t. Lauterb. v. ff. ad leg. Aquil. §. 6.***

Quæst. 488. An & quando quis obligetur ad compensationem damni casu fortuito dati?

Resp. in nullo foro per se quis obligatur ad compensationem damni orti ex mero casu fortuito. *c. unic. de commodato l. 1. §. 4. ff. de O. & A. siquidem res casu fortuito perit domino suo. l. pignus C. de pignor. l. que fortuito. C. de pignor. act. Per accidens tamen ratione conventionis vel moræ in re domino restituenda etiam casum fortuitum præstandi dari potest obligatio. *cit. c. unic. & l. 1. C. de commodato & reg. 35. in 6. Navar. man. c. 17. n. 178. & seqq. Mol. de f. & f. tr. 2. d. 29. n. 7. Less. de iust. l. 2. c. 7. n. 36.**

Quæst. 489. Ex qua culpa detur obligatio reparandi damnium?

1. Resp. primò: ex culpa lata iuridica, tam in foro externo, quam interno oritur dicta obligatio. Innoc. *in c. sicut. de homicidio.* Sylv. *v. culpa. n. 5. & 6. Molin. l. c. d. 293. n. 7. Haunold. tom. 1. de f. & f. tr. 2. n. 186. Castrop. tr. 32. d. 3. p. 1. n. 7.* culpa enim iuridica lata per se continet culpam theologicam, & quidem gravem, si res, quæ ex ea perit, sit gravis v. g. in incendio vel homicidio cavendo, nec ex actione sua vel omissione sequatur.

2. Resp. Secundo: ex culpa iuridica levi & levissima, carente omni culpâ theologicâ pro foro externo tam ecclesiastico quàm seculari oritur obligatio reparandi damnium datum; sic tenetur ad hanc reparationem, qui expodendo bombardam in loco, ubi iaculari non licebat, traicit servum vel animal alterius, *§. itaque inst. de leg. Aquil.* item medicus & Chirurgus, qui agrum imperitè curavit vel secuit. *§. praterea §. imperitia. inst. eod. item paterfamilias, ex cujus ædibus projectum vel effusum quid transeuntium personis, vestibus, rebûsve aliis damnium intulit. §. item is. Inst. de oblig. ex quasi delict. item caupo & rector navis, si furtum in eius domo factum. §. exercitor. inst. tit. eod. item dominus, cuius mancipium damnium, vel quadrupes pauperiem, id est, nocumentum alteri intulit. *pr. Inst. de noxali act. & pr. Inst. si quadrup. pauper. fecit, quæ & similia iura etiam concordantibus ff. & C. titulis habentur, nec non obscure approbata iure canonico, hoc tu. ubi c. si quis. quod, qui cisternam fodit, & non cooperuit, debeat reddere pretium animalis in eam lapsi. c. si bos. & c. si leserit. ubi;* quòd damnium à bove corrupteta vel alio animali animalibus, agris, vineis illatum refarcire debeat, qui bovem corruptetam non custodivit, aut aliud animal dimisit, *c. si egressus. ubi;* quod fegetes alienas igne in suo agro excitato urens damnium compensare teneatur, & *c. sua. ubi in genere dicitur, quòd, qui suâ culpâ, imperitiâ, negligentia, ignorantia alterum damnificavit, præstare satisfactionem obligetur, sed neque ex dicta culpa tenetur tantum ad illatum damnium, verum etiam ad lucrum inde cessans damnificato, v. g. vulnerato ad operas eius omittas, & expensas in Chirurgo factas. c. 1. h. t. Farin. *pr. crim. p. 5. q. 119. n. 110. Sayr. clav. reg. l. 10. c. 1. n. 20. Pirh. h. t. n. 17.* Et hæc omnia à LL. & SS. canonibus sic disposita, quia legum conditores æquius esse censuerunt, illum potius carere omni damno, quia contra omnem suam culpam, imò & contra omne factum suum passus est damnium, quàm qui illud facto suo vel omissione, etsi levissimè culpabili, intulit, quem proinde obligari in foro externo voluerunt ad servandum alterum indemnem, refarciendo damnium ei illatum, & consequenter cogere illum possunt ad satisfaciendum obligationi isti ei impositæ, etiam citra hoc, quòd obligaverint eum ad hoc in conscientia, seu sub culpa theologica. Unde**

3. Resp. tertio: non esse obligationem in foro interno seu conscientia ante sententiam Judicis reparandi damnium ortum etiam ex culpa levissima merè iuridica, v. g. ex ignorantia, inadvertentia vacante omni culpâ theologicâ (quod fieri posse supponit hæc sententia) communius & in praxi probabilius docent Mol. *de f. & f. tr. 2. d. 698. n. 6. Laym. l. 3. tr. 3. p. 1. c. 6. n. 2. De Lugo de f. & f. d. 7. f. 3. & 4. Less. l. 2. c. 7. n. 24. Haunold. de f. & f. tr. 2. n. 178. Tanner. tom. 3. d. 4. q. 6. du. 2. n. 40. Pirh. h. t. n. 11. Reiffenst. h. t. n. 43. Wiestn. n. 33. contra Covar. de Sponsali. p. 2. c. 6. §. 8. n. 15. Zoel. in ff. ad leg. Aquil. n. 6.*

Richt.

Richt. d. de damno n. 3. quibus favere videtur Barb. in c. fin. h. t. n. 2. Tenentes ex quavis etiam levissima culpa juridica oriri obligationem in conscientia refarciendi damnum. Ratio responsionis est, quod præterquam plures graves AA. negent, per leges civiles posse imponi obligationem in conscientia, leges etiam ecclesiasticae, eam imponentes citra sententiam Judicis, sint nimis rigidae, & attentâ fragilitate humanâ in foro animæ impracticabiles, adcoque videri possint injustæ, Arg. c. erit autem. dist. 4. dum ibi ad justitiam legis requiritur, ut sit possibilis secundum naturam. Accedit, quod tam gravis obligatio, utpote in legibus illis non expressa, passim sit ignota fidelibus, dum eorum communis sensus & persuasio est, se in conscientia tutos, & ab ea obligatione immunos esse, quando ipsi insciis & omnino non advertentibus, ac proinde involuntariè damnum contigit, non secus ac si fortuito vel à bestia contigisset. Ex quibus omnibus illud ad minimum conficitur, quod talis obligatio in conscientia ab omnibus ferè, etiam ab oppositæ sententiæ assertoribus in dubium vocetur, in re autem dubia & obscura pars benignior sit præferenda. l. semper. & l. eaque. ff. de Reg. Jur. & standum pro immunitate ab obligatione & libertate, in cujus possessione à natura constituti sumus.

4. Resp. quartò: damnum sine culpa theologica datum compenstandi obligatio in conscientia dari post sententiam Judicis pronunciantis juxta leges videtur communis & probabilis doceri à Mol. l. c. n. 5. & aliis contra Haunold. cit. n. 178. fundantem se in præsumptione culpæ theologicæ, quæ præsumptio in foro interno cedat veritati; nam sententia illa Judicis non profertur ob præsumptionem culpæ theologicæ, sed ob juridicæ culpæ probationem, quæ inducitur vi dictarum legum quæst. præced. citatarum, quæ ex justissimis causis latæ, nimirum, ut quilibet sollicitus invigilet, ne suâ suorumque culpa damnum inferatur proximo, reipublicæ tranquillitas turbetur, si sit immunitas obligationis reparandi damni etiam ex culpa levissima orti, sunt justissimæ. etsi eæ non obligent in conscientia, & juxta quas si feratur sententia Judicis, ea justa est, & inducit obligationem in conscientia reparandi damni, & consequenter culpam theologicam, si non observetur: adeoque plus operatur quam casus merè fortuitus. Unde jam dici nequit, talem damnificantem ex culpa levissima non obligari in conscientia ante sententiam Judicis, adeoque nec post eam.

Quæst. 490. Qualis, & ad quid, & cui detur actio ob damnum datum?

1. Resp. primo: datur actio ex lege Aquilæ, primò si damnum importet occisionem hominis vel pecudum quæ gregatim pascuntur, ut oves, boves, sues, datur actio ad æstimationem, non tantum quanti fuit tempore interitus, sed etiam quanti retro per totum annum & insuper ad æstimationem omnis damni, quod occisione hominis vel pecudis alteriusve rei deterioratæ vel destructæ contigit, juxta dicta quæst. præced. & §. 10. & seq. Inst. ad leg. Aquil. in specie autem si animal, quod gregatim non pascitur, v. g. canes, aves, feræ, occidatur, petitur æstimatio rei deterioratæ aut peremptæ: quanti retro à proximis triginta diebus fuerat. §. si illud autem. inst. ad leg. Aquil. De cætero etsi in actione ex Leg. Aquil. regulariter solum petatur æstimatio damni, & quanti interest damnificantis damnum datum non fuisse, §. 10. Inst. h. t. dantur tamen casus & actiones, ex aliis legibus, in quibus ad plus convenitur damnificans, v. g. ad duplum, dum quis

R. P. Lewr. Jur. Can. Lib. V.

clam Arbore alterius succidit. l. furtum. §. fin. l. 8. ff. arborum furtum casar. ad quadruplum, dum quis per vim intulit damnum; item ad quadruplum, dum quis tempore calamitoso, puta, incendii, tumultus, ruinæ, naufragii damnificavit. l. 1. pr. & l. 3. §. non solum. ff. de incendio, ruina &c.

2. Resp. Secundò: si animal pauperiem, id est, damnum dederit, contra dominum illius datur actio, ita tamen, ut ei liberum sit vel præstare æstimationem damni, vel animal noxæ dedere, id est, vivum tradere damnificato, non tamen liberabitur dominus tradendo animal, sed in solidum tenetur ad omne damnum refarciendum, si dominus fuerit in culpa, animal naturâ suâ ferox non bene custodiendo, ne læderet; idem est, si Animal ex natura non ferox solitum cornibus impetere alia animalia damnum fecerit. c. fin. h. t. §. quod si, & ibi Abb. n. 3. not. 4. Pirh. h. t. n. 12.

3. Resp. tertio: potest clericus agere ad æstimationem injuriæ sibi illatæ, & petere, ut pœna pecuniaria sibi applicetur ultra damna & interesse ex injuria secuta. C. olim h. t. Abb. ibid. n. 3. Farin. pr. crim. p. 3. q. 105. n. 36. Pirh. h. t. n. 19. not. 3.

4. Resp. denique: competit actio directa domino rei læsæ ejusque hæredibus. l. 11. §. 6. l. 23. §. 8. h. t. utilis autem etiam reliquis in re læsa jus vel interesse habentibus, ut sunt usufructuarius, cit. l. 11. §. fin. bonæ fidei possessoribus. l. 17. ff. h. t. creditoribus hypothecariis, cit. l. 17. vasallis, emphyteuticariis, superficiariis, non tamen datur habentibus tantum interesse ob jus ad rem, cit. l. 11. §. 9. neque datur uxori à marito vulneratæ, aut nimia sævitiâ ab eo malè tractatæ, cum ratione liberi hominis non detur, nisi ratione expensarum, curationis, quas maritus facere tenetur. l. 13. C. de negot. gestor. & operarum, quæ marito debentur. Lauterb. ad Leg. Aquil. §. 21. sed neque restituere tenetur quicquam ratione deformitatis relictæ in corpore, quia liberum corpus non recipit æstimationem. l. 3. ff. si quadrupes pauperiem. Pirh. h. t. n. 17. quamvis pœnâ extraordinariâ carceris, relegationis, fustigationis puniri possit maritus.

Quæst. 491. Repressaliæ quid sint, & num sint licitæ, & contra quos concedi possint?

1. Resp. ad primum: repressaliæ, de quibus c. est unico. h. t. in 6. quæ pignorationes vocantur, sunt literæ, in quibus Princeps vel respublica subditis, aut militibus suis injustum damnum passis dat potestatem invadendi terras eorum, qui damnum intulerunt, & occupandi bona incolarum, etiam innocentium in compensationem illorum, Sylv. v. repressaliæ n. 1. Laym. ib. mor. tr. 3. c. 12. n. 13. Pirh. h. t. n. 21.

2. Resp. ad Secundum: ut licitæ sint ejusmodi repressaliæ, requiritur primò: autoritas Principis concedentis illas, ut bellum indicere possit, cum sint species quædam belli. Covar. reg. peccatum. p. 2. §. 9. n. 5. Secundò: justa causa concedendi illas, talis nimirum, ob quam justum bellum indici possit, ut dum respublica, contra quam conceduntur, neglexerit vindicare, quod à suis subditis improbè factum fuit, vel reddere, quod per injurias ablatum est. c. dominus. 23. q. 2. Tertio: recta intentio illius, cui conceduntur. Quarto: ut illarum damnum non excedant. Quintò: ut non fiant in personis innocentibus, qui nullam in damnificando culpam contraxerunt, bene tamen in rebus eorum, occupando & diripiendo illas, & hinc etiam per accidens illos,